

BÉRGARANCIA

A kormány [T/12616. szám](#)on nyújtotta be az egyes foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló javaslatát, melynek 4. paragrafusa a Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény módosítását tartalmazza.

- „A bérgarancia egy olyan, állam által gazdasági és szociális célból, az EU-s tagságból adódóan kötelezően működtetett, bérvédelmet szolgáló, jogilag szabályozott intézmény, mely a munkavállalók fizetés-képtelen munkáltatóikkal szemben fennálló bérköveteléseinek egy maximalizált mértékig való kielégítését biztosítja, állami forrásból.” (Horesnyi)
- A bérgarancia jogintézményének gyökerei az 1929-33. évi nagy gazdasági világválság idejére vezethetők vissza. A szabályozás célja a tönkrement vállalkozások dolgozóinak egyfajta szociális háló biztosítása volt.
- A felszámolási eljárás a fizetésképtelen gazdálkodó szervezetek jog-utód nélküli megszüntetésére szolgáló eljárás. Célja a hitelezők kielégítése törvényben meghatározott módon.
- A Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA) az állami költségvetés elkülönített pénzalapja. Az NFA szolidaritási, foglalkoztatási, bérgarancia, képzési, rehabilitációs és működési alap-részekből áll.
- A bérgaranciára vonatkozó magyar szabályozás megfelel az európai irányelvi követelményeknek, de egyes technikai pontosítások és tartalmi módosítások is indokoltá váltak.

Mi a bérgarancia?

A bérgarancia támogatás a Bérgarancia Alapról szóló, [1994. évi LXVI. törvény](#) alapján megállapítható **viSSZATÉRÍTENDŐ kamatmentes támogatás**.

A fizetésképtelenné vált gazdasági társaság ellen az illetékes bíróság *felszámolási eljárást* rendel el, amelynek végén a társaság jogutód nélkül megszűnik. A felszámolás megindításával egy időben felszámoló biztost jelölnek ki, aki a továbbiakban a *munkáltatói jogokat* is gyakorolja. A felszámolás alatt álló céggel szembeni követelések kiegyenlítésének sorrendjét törvény határozza meg. E sorrendben a munkabér, és egyéb bérjellegű juttatások (végkielégítés, a munkaszerződésben meghatározott juttatások, adó- és járulékfizetési kötelezettség is) az első helyén állnak. Amennyiben a társaságnak nincs megfelelő nagyságú vagyona a követelések, ezek között a munkabérek és bérjellegű juttatások kielégítésére, a felszámolónak *törvényi kötelezése, hogy a Bérgarancia Alaphoz forduljon, és onnan támogatást igényeljen*. A támogatás kifizetésére a *Nemzeti Foglalkoztatási Alap* (NFA) bérgarancia alaprészből kerül sor. A kamatmentes támogatás összege korlátozott, így nem jelent feltétlenül teljes kiegyenlítést.

Magyarország 1994-ben fogadta el az **1994. évi LXVI. törvényt a Bérgarancia Alapról**, amit a 2001-ben, 2005-ben ([2002/74/EK](#) irányelv jogharmonizációs célú átültetése), 2006-ban (garanciális célú módosítás) és 2007-ben (a bérbiztonság fokozott elősegítése céljából) módosítottak. 2013. január 1-jétől a *munkaerő-kölcsönzés* és *iskolaszövetkezet* által nyújtott szolgáltatás keretében foglalkoztatott munkavállalók járandósága is biztosítottá vált a bérgarancia alapból.

A törvény jelenleg tervezett módosításának főbb pontjai:

- A megítélt bérgarancia támogatást nem a gazdálkodó szervezet számlájára kell utalni, hanem a bértartozásnak a törvényben meghatározott részét közvetlenül a munkavállalónak fizeti ki az állami foglalkoztatási szerv. E szerv teljesíti a közterhek és egyéb levonások befizetését is. Ezzel pusztán a pénzügyi lebonyolítás módosul, a támogatás jogosultja a gazdálkodó szervezet marad.
- A kölcsönbeadó és az iskolaszövetkezet esetén továbbra is a „munkáltató” teljesít.
- A támogatás visszafizetése csak pénzben lehetséges.
- A munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó speciális szabályok esetén a kölcsönzési díj és a díj fogalmának tartalmát pontosítja.

EURÓPAI UNIÓ

Az Európai Tanács [80/987. sz. irányelve](#) a fizetéseképtelenné vált munkaadó munkavállalóinak kívánt védelmet biztosítani úgy, hogy garanciaintézetek létrehozását írta elő. A garanciaintézetek a munkaszerződésből és munkaviszonyból származó követeléseket teljesítik. Az irányelv meghatározta a fizetéseképtelenség itt alkalmazandó fogalmát és azt a minimális időszakot, amelyre a fizetési igényt biztosítani kellett (3 hó). Később a gyakorlati tapasztalatok és a foglalkoztatást érintő egyéb irányelvek nyomán módosítás vált szükségessé.

Az Európai Parlament és a Tanács [2002/74/EK irányelv](#)ének egyik célja az volt, hogy a határozott idejű munkaszerződések, a részmunkaidőben vagy munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók is bekerüljenek a garanciális eljárásba. Azt is rögzítették, hogy ha a fizetéseképtelenné vált társaság több országban is foglalkoztat munkavállalókat, akkor a követelések teljesítéséért annak az országnak a garanciaintézete felelős, ahol az érintettek rendszerint dolgoztak. Mivel 80/97. sz. irányelv többször módosult az Unió az áttekinthetőség és az érthetőség érdekében az eredeti 1980-as irányelvet kodifikálta (lásd: [2008/94/EK irányelv](#)).

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

A következőkben a bérgarancia rendszer működésének néhány lényeges elemét mutatjuk be a jelenleg hatályos szabályozás alapján.

Ki veheti igénybe a támogatást?

A támogatást **felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet** veheti igénybe. A teljesség igénye nélkül ez lehet állami vállalat, gazda-

sági társaság, szövetkezet, tröszt, egyéb állami gazdálkodó szerv, európai rt, közhasznú társaság, egyes jogi személyek vállalata, önkéntes kölcsönös biztosító-pénztár, magánnyugdíjpénztár, egyesülés, leányvállalat, vízgazdálkodási társulat, sportegyesület.

Milyen célra igényelhető a támogatás?

Az eljárásban a munkavállalóval szemben fennálló **kiegyenlített bértartozásra** előlegezhető meg. Bértartozás a munkaadót terhelő minden munkabértartozás, beleértve a betegszabadság időtartamára járó térítést és a végkielégítést. A felszámoló köteles a felmondási

védelem alatt álló munkavállalóknak a bérkövetelését a munkavállaló **külön igénybejelentése nélkül** megigényelni, és az érintett munkavállaló részére kifizetni.

Milyen mértékű támogatás állapítható meg?

Az összeghatárt minden évben a KSH állapítja meg, ami a tárgyévet megelőző második évre vonatkozó nemzetgazdasági havi bruttó átlagkereset ötszöröse. Ez az összeg 2013-ban **1 065 500 Ft.**

Hogyan vehető igénybe a támogatás?

A támogatás iránti kérelmet a törvényben meghatározott formanyomtatvány teljes körű kitöltésével, a kötelező mellékletek csatolásával a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központhoz kell benyújtani. Az eljárás illetékmentes.

A kérelem elbírálása

Az elbírálás során alapvetően a közigazgatási eljárás általános szabályait kell alkalmazni. A támogatás megállapítása esetén a munkaügyi központ a kérelem átvételétől számított tizenöt naptári napon belül intézkedik az összeg átutalásáról. A felszámoló a munkavállalók felé három munkanapon belül teljesít.

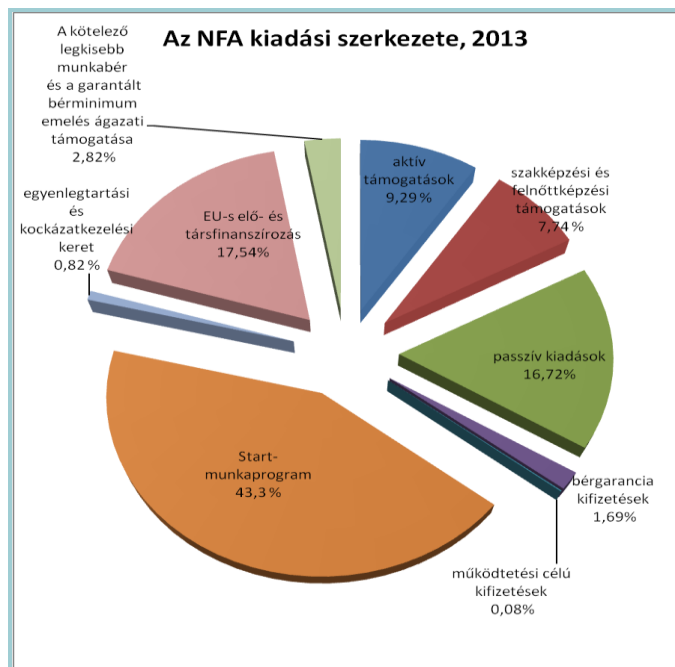
*A Nemzeti Foglalkoztatási Alap
2013-as fejezeti előirányzata
355 milliárd Ft, ebből a bérgarancia
alaprész 6 milliárd (1,7 %).
2013 első nyolc hónapjában
4 milliárd Ft bérgaranciával kapcsola-
tos kifizetésre került sor.*

A támogatás visszafizetése

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA) bérgarancia alaprészéből folyósított támogatás visszafizetése a folyósításától számított 60. napon, illetve, ha a felszámolási zárómérleg benyújtására a 60. napot megelőzően került sor, a zárómérleg benyújtásának napját megelőző napon válik esedékessé. Amíg a támogatás teljes összegét nem fizették vissza, addig a felszámoló bérfizetésen kívül más célra kifizetést nem teljesíthet. A jogosulatlanul igénybe vett, vagy nem jogszerűen felhasznált támogatást a jegybanki alapkamat kétszeresével növelt összegben kell visszafizetni.

NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap **fejzeti előirányzata 2013-ra 355,14 milliárd Ft**, ebből a bérgarancia alaprésze 6 milliárd Ft. 2013 első nyolc hónapjában a bérgarancia alapról 4 milliárd Ft került kifizetésre.

Az NFA bevételi forrásai

- egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék NFA-t megillető hányada;
- szakképzési hozzájárulás;
- munkahelyvédelmi akciótervvel összefüggő hozzájárulás;
- költségvetési támogatás;
- bérgarancia támogatás törlesztése;
- TÁMOP programhoz kapcsolódó támogatás;
- egyéb bevételek.

A BÉRGARANCIA RENDSZER ANOMÁLIÁI

Szakmai vélemények szerint indokolt a hazai bérgarancia szabályozás további fejlesztése¹

Technikai és tartalmi pontosítások

Technikai jellegű módosítást indokol az, hogy a törvényszöveg bizonyos rendelkezésében a támogatást a felszámoló igényli, míg máshol a felszámolás alatt álló gazdasági társaság. Szintén technikai jellegű módosítást igényel annak pontos jogi definiálása, hogy a támogatást szükség esetén a munkaügyi központ a felszámoló számlájára is utalhassa. Alaphelyzetben a társaság számlájára kellene, de előfordul, hogy a felszámolás során már nem rendelkezik a cég számlával.

Tartalmi pontosítást jelentene a munkabér tartozás fogalmának pontos meghatározása, és a járandóság-típusok tételes, törvényben történő felsorolása. Indokolt lenne például a munkáltató kártérítési felelősségéből fakadó munkabér jellegű követelések vagy a kötelező jellegű költségtérítések bevonása a garanciába. Emellett szükséges lenne annak egyértelmű rögzítése, hogy a támogatás alapját képező követelések bruttó, vagy nettó jellegűek-e.

¹ A javaslatok Horesnyi Julianna Csilla: Bérgarancia című Ph.D dolgozatában szerepelnek. Lásd: Források.

A rendszer működési logikájára vonatkozó javaslatok

- A szabályozás fejlődése során szélesedett ugyan azoknak a munkavállalóknak a köre, akik a munkáltató fizetéképtelensége esetén védelemben részesülnek, de még mindig vannak olyan személyek, akik e szempontból nem védettek. Például az egyéni vállalkozók és alkalmazottaik, a civil szervezetek vagy akár az állam munkavállalói fizetéképtelenség részére nem biztosított a bérgarancia.
- Szükség lenne a járulék fizetési kötelezettség és a támogatáshoz való hozzájutás joga közti egyensúlytalanság kezelésére. Az egyensúlytalanság azt jelenti, hogy szélesebb munkáltatói kör fizet járulékot, mint amelyik támogatásban részesedhet a bérgarancia alapból.
- Az esetleges visszaélések elkerülése végett végig kellene gondolni, hogyan lehet a munkavállalói követelés fennállását és mértékét igazolni. Rögzíteni kellene, hogy milyen bizonyítási eszközök alapján kerül megállapításra a bérgarancia támogatás.
- A transznacionális vállalatok esetére pontosítani kellene a törvényben szereplő „szokásos munkavégzési hely” kritériumát.
- Módszertani követelmény, hogy fokozott figyelmet kell fordítani az egyes csatlakozó jogszabályokkal, jogterületekkel való harmonizációra, az „azonos szellemben” való jogalkotásra.

Források:

- [1994. évi LXVI. törvény](#) a Bérgarancia Alapról
- [1991. évi XLIX. törvény](#) a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról
- [2012. évi CCIV. törvény](#) Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről
- [Jelentés](#) a Munkaerőpiaci Alap ellenőrzéséről, ÁSZ, 2008.
- Elkülönített állami pénzalapokról szóló [havi kinestári jelentések](#)
- Horesnyi Julianna Csilla: Bérgarancia. A magyar szabályozás és annak gyakorlata. [A doktori értekezés tézisei](#)
- Horesnyi Julianna Csilla: Bérgarancia. A magyar szabályozás és annak gyakorlata, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2011.
- A bérgarancia és a felszámolási eljárás kapcsolatának változásai. In: Juhász László: Válogatott tanulmányok, Novotni, Miskolc, 2009.

Készítette: Kardos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.